

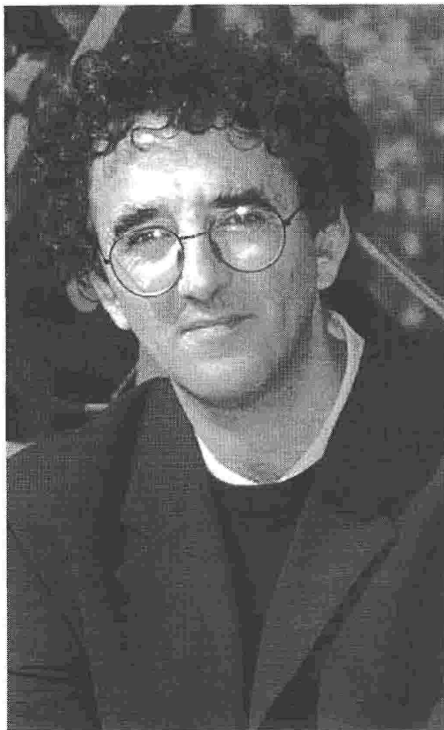
ΡΟΜΠΕΡΤΟ ΜΠΟΛΑΝΙΟ (1953-2003)

Θα ζήσουμε κι εδώ την μπολανιομανία;

Του ΒΑΣΙΛΗ Κ. ΚΑΛΑΜΑΡΑ

«Ο καλλιγράφος των ονεϊρών». Αυτό τον χαρακτηρισμό είχε δώσει ο ομόγλωσσός του Ισπανός συγγραφέας Ενρίκε Βίλα-Μάτος στον πρόωρα χαμένο Χιλιανό συγγραφέα Ρομπέρτο Μπολάνιο (1953-2003), ένα μεγάλο ταλέντο που όμως πρόλαβε να δώσει κορυφαίο έργο. Η Λατινική Αμερική βρήκε στο πρόσωπό του τον διάδοχο του Αργεντινού Μπόρχες και η μεγάλη οικογένεια της λογοτεχνίας σε Δύση και Ανατολή έναν μεγάλο δημιουργό, που κατόρθωσε να μιλήσει χωρίς συνθήματα για τη βία, την πολιτική τρομοκρατία και τη διασύνδεση της λογοτεχνίας με το κακό. Το έργο του είναι ένα παράξενο κράμα αστυνομικής πλοκής και θρίλερ.

Στα ελληνικά μόλις κυκλοφόρησε η συλλογή διηγημάτων «Τηλεφωνήματα» (μετάφραση Εφης Γιαννοπούλου, εκδόσεις «Αγρα»), ενώ μέσα στο φθινόπωρο ο «Καστανιώτης» έχει ετοιμάσει να εκδώσει τους μνημειώδεις, αυτοβιογραφικούς «Αγριούς ντετέκτιβ» (μετάφραση Κώστας Αθανασίου), που τιμήθηκαν με το βραβείο Εράλδε καλύτερου μυθιστορήματος (1998) και το «νομπέλ» του ισπανόφωνου λογοτεχνικού χώρου, το Ρόμουλο Γαλιέρος (1999). Μπορείτε να ανακαλύψετε ακόμη τα: «Μακρινό αστέρι» («Καστανιώτης»), «Πουτάνες φόνισσες» («Αγρα»), «Τελευταία νύχτα» («Μεταίχιμο»).

Μετά τον θάνατο του Ρομπέρτο Μπολάνιο δεν κόπασαν οι συνεχείς αναφορές στο όνομά του, στην πλειονότητά τους επαινετικές. Ακόμη και η δύσκολη αγγλοσαξονική παράδοση της Βόρειας Αμερικής άνοιξε διάπλατα τις πύλες της υποδοχής και της αποδοχής, όταν εκδόθηκε με ταθανάτια του ημιτελές αρι-

στούργημά του, το 1.100 σελίδων –στην ισπανική έκδοσή του– μυθιστόρημα «2666». Το συγκεκριμένο έργο, που θεωρείται από τους κριτικούς το ορυς magnum του Χιλιανού συγγραφέα, το δούλεψε τα πέντε τελευταία χρόνια της ζωής του μέχρι τον πρόωρο θάνατό του, σε ηλικία ακριβώς πενήντα ετών. Στα κατά-

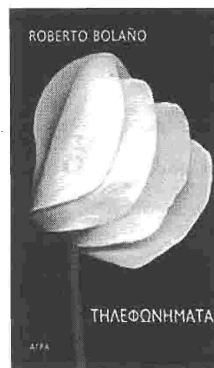
Μόλις κυκλοφόρησε η συλλογή διηγημάτων του «Τηλεφωνήματα» και ετοιμάζονται για το φθινόπωρο οι πολυβραβευμένοι «Αγριοι ντετέκτιβ» του. Ο Χιλιανός συγγραφέας, που έφυγε από τη ζωή στα 50 του χρόνια, δεν είναι άγνωστος στο ελληνικό κοινό. Στις ΗΠΑ, όμως, όταν μεταφράστηκε φέτος το θεωρούμενο ως αριστούργημά του «2666», σχηματίστηκαν ουρές έξω από τα βιβλιοπωλεία

ξικού, Σάντα Τερέζα. Πρωταγωνιστής, ο οποίος δένει και λύνει τη δράση και συνδέει τα μυθοπλαστικά ευρήματα μεταξύ τους, είναι ένας σίριαλ κίλερ που σκοτώνει εκατοντάδες γυναίκες.

Στην αρχή παρακολούθησε τέσσερις ακαδημαϊκούς, οι οποίοι καταφάνουν στη μεξικανική πόλη αναζητώντας τον μυθιστοριογράφο Μιένο φον Αρτσιμπόλντι, του οποίου έχουν χαθεί τα ίχνη. Πίσω από αυτό το ονοματεπώνυμο κρύβεται ένα πραγματικό πρόσωπο: ο Γερμανός αξιωματικός Χανς Ράιτερ, ο οποίος υπηρέτησε στα Βάφεν-Ες Ες και σκοτώθηκε το 1944. Μία άλλη φιγούρα είναι ο μαθηματικός Οσκαρ Αμαλιάνο, ο οποίος με τις επιστημονικές του εμμονές δίνει στην αφήγηση έναν τόνο σουρεαλισμού.

Στο μυθιστόρημα, καταλυτικός είναι ο ρόλος ενός Αφροαμερικανού δημοσιογράφου, ο οποίος καταφθάνει στη Σάντα Τερέζα για να παρακολουθήσει έναν αγώνα πυγμαχίας. Ενα ρεπορτάζ ρουτίνας θα εξελιχθεί σε θρίλερ, καθώς θα πέσει πάνω στους ανεξίτηλους φόνους των γυναικών. Το ημιτελές «2666» επανέρχεται και πάλι στον Αρτσιμπόλντι. Μαθαίνουμε για τη νεότητά του στη Γερμανία και τη δράση του κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Αυτός κυκλοφορεί ανά την Ευρώπη ινκόγκνιτο. Εν τω μεταξύ, συναντάμε την αδελφή του, που έχει αποκτήσει έναν γιο που βρίσκεται στη φυλακή, κατηγορούμενος για τους φόνους.

Το έργο του Ρομπέρτο Μπολάνιο είναι ένα παράδοξο κράμα αστυνομικής πλοκής και θρίλερ, που την ίδια ώρα συνομιλεί με τον Μπόρχες και τον Μπρετόν

λοπία του βρέθηκαν ολοκληρωμένα τα τέσσερα από τα έξι μέρη, που θα αποτελούσαν το ογκώδες μυθιστόρημα.

Το «2666», που τιμήθηκε το 2008 με το κορυφαίο αμερικανικό βραβείο National Book Critics Circle of Award, είναι σκοτεινό και μελλοντολογικό δημιούργημα, το οποίο εγκλωβίζει το θέμα του σ' έναν

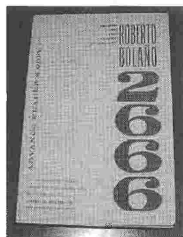
λόγο αποκαλυπτικό και προφητικό. Το βραβείο παρέλαβε η μεταφράστρια της αμερικανικής έκδοσης (898 σελίδες), Νατάσα Γουίμπερ.

Το κορυφαίο αυτό έργο του Χιλιανού συγγραφέα διαδραματίζεται στην πόλη του Με-

Ηθελε να γίνει ντετέκτιβ, ήταν με τον Αλιέντε

Ο Ρομπέρτο Μπολάνιο, ο οποίος πέθανε από ηπατική ανεπάρκεια, γεννήθηκε στη Χιλή. Οι φτωχοί γονείς του μαζί μ' αυτόν, όταν βρίσκεται στην ηλικία των δεκαπέντε χρόνων, θα αναζητήσουν καλύτερη τύχη στο Μεξικό – εξ ου και η εμφάνιση στα περισσότερα έργα του με τη συγκεκριμένη χώρα. Στα είκοσι του επιστρέφει στη γενέτειρά του, για να υποστηρίξει την κυβέρνηση Λαϊκής Ενότητας του Σαλβαδόρ Αλιέντε. Ακολουθεί η μόρα αυτών που τάχθηκαν στο πλευρό του δημοκρατικού ηγέτη. Έτσι, μετά την επικράτηση της δικτατορίας του Πινοσέθ θα συλληφθεί. Οι αστυνομικοί που τον συλλαμβάνουν είναι παλιοί συμμαθητές του και χάρη στην παρέμβασή τους, απελευθερώνεται.

Ξανά πίσω στη δεύτερη πατρίδα του στο Μεξικό κι από εκεί μύνημα πλέον, από το 1977, στην Ισπανία. Την τριετία που μεσολάβησε, γυρίζει ως «αλήτης» στην ευρωπαϊκή ήπειρο, θγάζοντας τα προς το ζην με δουλειές ευκαιριακές ή του ποδαριού. Τα τελευταία χρόνια της ζωής του τα περάσε από Μπλάνες, ένα παρα-

ος. Τα χρόνια της νεότητάς του υπηρέτησε έναν ιδιότυπο μεξικανικού τύπου υπερεαλισμό –σάφως επηρεασμένο από τον πατριάρχη της γαλλικής εκδοχής του κινήματος Αντρέ Μπρετόν, που τον ονόμασε «υπόρρεαλισμό». Το πρώτο του μυθιστόρημα,

«2666», το ημιτελές 1.100 σελίδων αριστούργημά του για έναν σίριαλ κίλερ γυναικών στο Μεξικό

θαλάσσιο κορίτσι της καταλανικής ακτής, μαζί με τη γυναίκα του και τα δύο παιδιά του.

Συνολικά έγραψε πέντε ποιητικές συλλογές, έντεκα μυθιστορήματα και τέσσερις συλλογές διηγημάτων. Είχε δηλώσει ότι θα προτιμούσε να είχε γίνει ντετέκτιβ, παρά συγγραφέας.

«Συμβουλές ενός μαθητή του Μόρισον από έναν φανατικό του Τζόις», το έγραψε το 1984, σε συνεργασία με τον Καταλανό Αντονι Γκαρσία Πόρτα.

Όμως το βιβλίο που θα εκτινάξει στα ύψη τη φήμη του είναι «Η ναζιστική λογοτεχνία στην Αμερική», επηρεασμένο από τον Μπόρχες: ένα λεξικό με βιογραφίες συγγραφέων που υπηρέτησαν τον ναζισμό, αλλά και τις λατινοαμερικανικές πρωτοπορίες. Ωστόσο, το μυθιστόρημα που τον καθιερώνει ως συγγραφέα είναι οι βραβευμένοι «Αγριοι ντετέκτιβ» (1998). Είναι ένα μυθιστόρημα αναζήτησης της Μεξικανής ποιήτριας Τσεζαρέα Τιναχέρο και δύο ποιητών, του Χιλιανού Αρτούρο Μπελάνο και του Μεξικανού Ουίλλιας Λίμα. Η κριτική θεωρεί ότι ο Αρτούρο Μπελάνο είναι το άλλο έργο του Ρομπέρτο Μπολάνιο.

Είχε την τύχη να δει τον εαυτό του να γίνεται ήρωας σε ένα από τα πιο ευπώλητα σύγχρονα μυθιστορήματα: στους «Στρατιώτες της Σαλαμίνας» του Ισπανού Χαβιέρ Θέρκας («Πατάκας»).